

Introducció

Amb aquestes mateixes paraules es podria titular un capítol o una lliçó de Farmacognòsia o, com s'anomenava abans, de Matèria Vegetal Farmacèutica, ja que hi ha un bon nombre de plantes llenyoses que, de les seves arrels o tiges se n'obtenen remeis casolans i diversos medicaments emprats des de temps immemorials. De moltes només se n'usa l'escorça -localització de la majoria de principis actius- com la quina, la canyella, o la quill-laia (cast. *palo jabon*), però en les vitrines de "el medicament del mes" s'hi exposen, en aquesta ocasió, una selecció d'objectes de fusta –un dels primers productes de la naturalesa que l'home va fer servir en gairebé totes les seves activitats- usats tant per a la confecció de medicaments com per a la seva conservació. Espàtules, culleres, morters, caixes per als productes vegetals, estris per a manipular-los, etc. es troben en tots els racons de les antigues farmàcies.

Les caixes policromades per a conservar-hi plantes constitueixen, junt amb armaris i calaixos de totes mides, els artístics mobiliaris de les grans farmàcies bi o tricentenàries, tant públiques com privades, de grans ciutats o d'hospitals i convents.

Caixa de fusta amb decoració geomètrica de marqueteria, per a productes vegetals

Caixa cilíndrica de fullola de fusta policromada, per a escorça de quina

Publicitat del VALIUM, sobre peça de fullola contraplacada (Col. Dr.X. Surní)

Però la fusta i sobretot el suro –la seva crosta– s'han fet servir, també, per a protegir els medicaments compostos contra les temperatures elevades o la fragilitat del vidre en què estaven envasats. Dels fons del Museu de la Farmàcia Catalana i de la Concòrdia Farmacèutica s'ha fet una selecció d'estrís fabricats amb aquests materials i de medicaments que hi estan envasats que, sovint, són fruit d'un treball artesà i artístic que conformen un camp auxiliar de la professió farmacèutica poc conegut o inadvertit, segurament per la humilitat dels materials emprats.

Relació dels estris i medicaments exposats

Objectes i estris de fusta

Pindoler de dues peces de fusta i metall.

Daurador de píndoles en forma de copa esfèrica amb tapadora de fusta tornejada.

Pot de farmàcia, tipus copa amb tapadora, de fusta tornejada, per a guardar píndoles anti-cloròtiques. Obsequi del farmacèutic suís Dr. François Ledermann al Dr. Ramon Jordi i Gonzalez (a.C.s.)

Envasos de fusta tornejada de dues peces, per a protegir flascons de vidre.

Morter de fusta tornejad

Estoig de fusta per a transportar flascó de vidre de sèrum fisiològic al domicili del malalt. Farmàcia Pujol i Cullell.

Especialitats envasades en caps de suro

Gusanyl. Lab. Victor Segalà, BCN. Supositoris, pomada i comprimits. Oxiuricida.

Dolce-Complex. Lab. Pisagra, BCN.

Granulat unidosi en tubs de vidre. Anorèxia, astènia.

Plei-Bronquin. Lab. Maxean, BCN.

Supositoris. Antisèptic, broncopulmonar infantil.

Dertrase. Lab. Pevya, BCN. Pomada d'acció cicatritzant.

Lumlac adultos. Lab. Spa, Mataró. Supositoris.

Insomni, estats epilèptics.

Suposalicil. Lab. Caballero, BCN. Supositoris.

Reumatisme, gota, artritis.

Jordania. Lab. Bonaplata, BCN. Comprimits per a preparar solució antisèptica i astringent.

Novazolon. Lab. Hosbon, BCN. Injectables

Analgèsic, antitèrmic.

Nerfwigor. Lab. Uriach, BCN. Injectables infantils.

Estimulant, antidepressiu.

Glicerofosfato de espermina. Lab. Codorniu y Garriga, BCN. Injectables. Tònic nerviós.

Estrella. Lab. Stella, Hospitalet. Comprimits efervescents. Preparació d'aigua carbònica.

Pankal. Lab. Pisagra, BCN. Injectables.

Recalcificació

B-C- Sol niños. Lab. Pisagra, BCN. Ampul·les d'ús oral. Polivitamínic.

B-C-Sol. Lab. Pisagra, BCN. Ampul·les d'ús oral. Polivitamínic.

Oncofilin. Lab. Hermes, BCN. Supositoris.

Broncodilatador

Andro-Vacuna anticolibacilar. Lab. Andrómaco, BCN. Ampul·les per via oral. Enterocolitis.

Rectolmin P Antigripal. Lab. Frumtost, BCN. Supositoris adults. Antigripal

Rojo-Neosan. Lab. Neosan, BCN. Pastilles. Revulsiu tòpic d'ús veterinari.

Sali-Rectal. Lab. "El centro", Madrid. Supositoris.

Antireumàtic

Vacuna tosferina Mixta. Lab. Hermes, BCN. Vial injectable. Prevenció tos ferina.

Especialitats, envasades en caps de fusta.

Cacodyline Jammes. Lab. Galia, BCN.

Injectables. Tuberculosi, grip, neurastènia.

Brominjectol James. Lab. Galia, BCN.

Injectables. Antiespasmòdic.

Gotas neurosténicas fosforadas. Lab. Genové BCN Solució aquosa. Reconstituent, antidepressiu.

Kaolinase. Lab. J. Tió, BCN. Pólvores en paperets. Gastritis.

Pildoras del Dr. Cortés. Farmacia Fernández, El Escorial Píndoles antitussígenes.

Elixir vegetal. Lab. Pares Cartoixos, Tarragona. Elixir. Tònic, euforitzant.

Gonovacuna Mixta. Lab. Hermes BCN. Injectable. tractament de la gonocòccia

Petits envasos de dues peces, en fusta tornejada per a llapis (stiks) antimigranya, hemostàtics, càustics.

"Farmàcia Dr.Sastre Marqués" BCN

"Crayon para la jaqueza (sic) de mentol puro "

Etiqueta: "Menthol puro, Banquise (Paris)"

"Crayon Anti-migraine au menthol (Paris)"

"Migraene-Stift", Farmacia Masó-Arumí BCN

"Lapiz de mentol, contra dolores de cabeza y jaqueca"

"Lapiz de Mentol, de mentol puro"

"Migraine-crayon", Gustav Lohse (Berlín)

Anònim, amb cristall hemostàtic.

"Sulfate de cuivre", amb cristall cauteritzant

Envasos de fusta i suro diversos

Capses de fusta tornejades i gravades

Farmàcia Genové, BCN

"Pilules"

Odontina. Lab. Formiguera, BCN. Pólvores.
Dentifrici.

Capses per a fórmules magistrals

Capses de fullola de fusta per a la dispensació de pomades i ungüents (precursors dels envasos d'un sol ús) de diferents mides i qualitat.

Capses de suro per a la dispensació de supositoris i injectables.

Iris Figuerola i Pujol (Museu de la Farmàcia Catalana UB)
Manuel Subirà i Rocamora (Fundació Concòrdia Farmacèutica)
Eva Marín i Aznar , Becària de Col·laboració (MFC de la UB)

Barcelona, 16 de Desembre del 2010